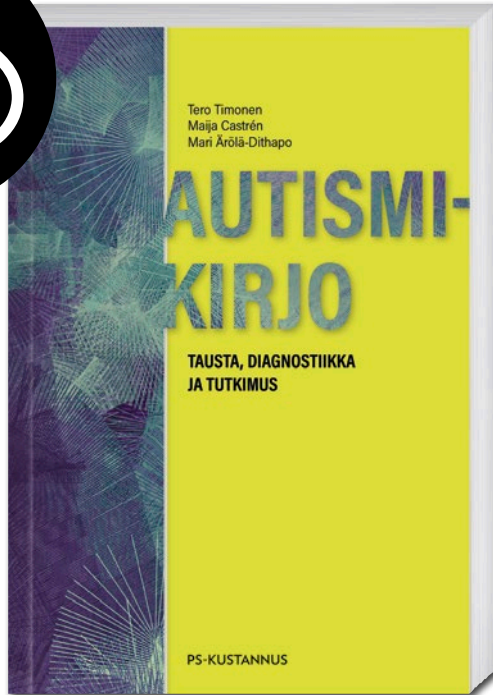

NÄYTESIVUT

Tero Timonen – Maija Castrén – Mari Ärölä-Dithapo

Autismikirjo

Tausta, diagnostiikka ja tutkimus

Tässä pdf-tiedostossa on mukana kirjasta seuraavat näytteet:

- Sisällys
- Aluksi

Tutustu kirjaan
verkkokaupassamme

Sisällys

Aluksi.....	7
OSA 1 • Autismikirjon käsite – historia, määrittely ja esiintyvyys	
Autismitutkimuksen historia.....	10
<i>Tero Timonen</i>	
Autismin kriteerien muotoutuminen.....	19
<i>Tero Timonen</i>	
Diagnostisten järjestelmien kehitys.....	34
<i>Tero Timonen</i>	
Diagnostiikan perusta nykykäytännön mukaan.....	42
<i>Maija Castrén</i>	
Autismikirjon esiintyvyys.....	49
<i>Tero Timonen ja Maija Castrén</i>	
Mittareita autismikirjon toteamiseen.....	53
<i>Tero Timonen</i>	
OSA 2 • Autismiin liittyvät ongelmat ja niiden tausta	
Autismissa esiintyvät ongelmakokonaisuudet.....	66
<i>Tero Timonen</i>	
Autismiin yhdistyvät neurobiologiset havainnot.....	74
<i>Maija Castrén</i>	
Autismikirjo ja oppiminen.....	86
<i>Tero Timonen</i>	
Autismikirjo ja mielen teoria.....	101
<i>Tero Timonen</i>	
Autismikirjo ja ympäristön havainnointi.....	109
<i>Tero Timonen</i>	
OSA 3 • Käyttäytymisanalyysi ja neurokognitiiviset prosessit	
Käyttäytymisanalyysin kokonaisuuden hahmottaminen.....	118
<i>Tero Timonen</i>	
Käyttäytymisanalyysin rakentamisen vaiheet.....	134
<i>Tero Timonen</i>	
Ympäristö analyysielementtinä.....	145
<i>Tero Timonen</i>	

Käyttäytymisanalyysin yksilöllinen soveltaminen.....	149
<i>Tero Timonen</i>	
Analyysin syventäminen ja oletusten tekeminen.....	163
<i>Tero Timonen</i>	
Käyttäytymisanalyysi konkretisoituna.....	204
<i>Tero Timonen</i>	

OSA 4 • Terapia- ja kuntoutusmallien taustatutkimuksia

Oppimispsykologisia tutkimuksia.....	220
<i>Tero Timonen</i>	
Lovaasin ohjelman taustalla olevia käyttäytymisen osa-alueiden tutkimuksia.....	234
<i>Tero Timonen</i>	
Varhaisia pedagogisia tutkimuksia.....	265
<i>Tero Timonen</i>	
Muita varhaisia terapiaohjelmien tutkimuksia.....	277
<i>Tero Timonen ja Mari Ärölä-Dithapo</i>	
Lääkehoidot autismikirjossa.....	286
<i>Maija Castrén ja Tero Timonen</i>	

OSA 5 • Terapeuttisten ohjeistusten päänäkökulmia

Terapeuttisen kuntoutusohjelman perusteet.....	294
<i>Tero Timonen</i>	
Terapeuttinen toiminta käyttäytymisanalyysissä ja kognitiivisessa käyttäytymisterapiassa.....	308
<i>Tero Timonen ja Mari Ärölä-Dithapo</i>	
ASI® eli Ayresin sensorisen integraation teoria ja terapia.....	327
<i>Mari Ärölä-Dithapo</i>	
Koottuja pohdintoja autismikirjosta ja käyttäytymisanalyysistä.....	335
<i>Tero Timonen</i>	
Lopuksi.....	340
<i>Tero Timonen</i>	
Kirjoittajat.....	342
Lähteet ja kirjallisuutta.....	343

Aluksi

Autismi on kokonaisuudessaan hyvin monimutkainen ja moninainen kehityksellinen ongelma. Koko käsite on muuttunut ja laajentunut aikojen saatossa – lapsuusiän autismista autismikirjon kokonaisuuteen. Samalla myös määritelmärakenne on muuttunut. Tosin tietyt piirteet ovat säilyneet ennallaan, kuten vaikeudet muodostaa kontaktia toisiin ihmisiin, kielelliset ja ajattelurakenteeseen liittyvät erityiskysymykset sekä korostunut ja joskus varsin pakonomainen taipumus järjestyksen ylläpitoon. Lisäksi useimmiten autismikirjon yhteydessä voidaan havaita aistitoimintojen erityispiirteitä ja motoriseen toimintaan liittyviä seikkoja. Toisinaan mukaan tulevat myös ravintoaineiden hyödyntämiseen ja vuorokausirytmiiin liittyvät kysymykset. Yksilöllisesti havaittavat erityispiirteet kehityksessä ja käyttäytymisessä voivat siten olla hyvinkin moninaisia.

Autismia tai autismikirjoa ei voi ymmärtää vain yhdellä tavalla kuvaamalla diagnostiikan mukaisia pääongelmia. Siksi tarvitsemme laajaa ja mahdollisimman yksityiskohtaista tietopohjaa ja analyysitapaa. Tämän kirjan tarkoituksena ei ole tuoda esille yksiselitteistä ja yleistä tapaa esittää autismikirjon taustalla olevia seikkoja, vaan nimenomaan haluamme nostaa esille asiakokonaisuuden kaikessa moninaisuudessaan. Toivomuksemme kirjoittajina on, että näin päästään pohtimaan myös terapeuttisia ja kuntoutuksellisia asioita riittävän moniulotteisesti.

Kirjassa on vahva lääketieteellinen ja käyttäytymistieteellinen painotus. Tämä on puolustettavaa, koska autismikirjon tarkastelu tapahtuu pääosin näiden tieteenalojen kautta.. Lisäksi autismikirjon tuntemus on juuri näillä aloilla nykyään varsin kattava. Kirjan orientaatio perustuu neurobiologiaan, kognitiiviseen ja oppimispsykologiseen tietoon sekä kontekstuaaliseen, prosessipohjaiseen ja arvokenteiseen lähestymistapaan.

Kirja koostuu viidestä osasta. Niistä ensimmäisessä kuvataan autismikirjon käsitteen historiallista kehitystä, nykydiagnostiikkaa ja taudinkuvan yleisyyttä. Ensimmäisen osan loppuun on koottu myös autismikirjon toteamiseen käytettyjä mittareita. Toinen osa esittelee autismikirjon ongelmakokonaisuutta ja sen taustalla olevia neurobiologisia syitä nykytiedon valossa. Osassa tarkastellaan erityisiä autismikirjoiin liittyviä käyttäytymismuotoja, kuten oppimista, mielen teoriaa ja ympäristön havainnointia. Kirjan kolmas osa keskittyy esittelemään käyttäytymisanalyysiä, jonka avulla voidaan perusteellisesti selvittää yksittäisen henkilön ongelmakirjoa. Neljännessä osassa käsitellään autismikirjon terapia- ja kuntoutusmalleihin sekä lääkehoitoon liittyviä tärkeimpiä tutkimushavaintoja, ja viidennessä osassa valotetaan nykyisin käytössä olevia terapeuttisia ja kuntoutuksellisia ratkaisuja. Kaikki kirjassa esitetyt esimerkkiviittaukset on merkitty siten, että ne eivät perustu kenenkään yksittäisiin tietoihin, ja kaikkeen esitettävään henkilömateriaaliin on lupa.

Me kirjan kirjoittajat osoitamme kiitoksemme kaikille tämän prosessin toteuttamiseen osallistuneille. Varsinkin Tero Timosta avustanut Turun yliopiston jatko-opiskelija, tutkija Kristina Timonen ansaitsee erityismaininnan. Lisäksi kirjan rakenteeseen ovat vaikuttaneet Pohjanmaalla toimivan AVANTI-hankkeen toimijat – erityisesti Pirita Hämäläinen, Nina von Schantz, Mari Haapala ja Mari Yli-Koski. Kirjan sisältöön ovat tuoneet antia myös ETEVA- ja Eskoon kuntayhtymien NERO-koulutuskokonaisuudet sekä Vaasan sairaanhoitopiirin psykiatrian toimialan NEPSY-työryhmä. Toivomus on, että tämä kirja avaisi autismikirjoon liittyviä ilmiöitä riittäväällä tarkkuudella ja loisi pohjaa alan kehitystyölle tulevaisuudessa.

Vaasassa, Helsingissä ja Parolassa talvella 2018–2019

Tero Timonen, Maija Castrén ja Mari Ärölä-Dithapo